

2022-06-22

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: ÄLN 2022/67

Införa förenklad biståndshandläggning utan behovsprövning

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att införa förenklad biståndshandläggning enligt 4 kap. 2 a § socialtjänstlagen under 2022.

Sammanfattning

Förenklad handläggning innebär att beslut om hjälpinsatser grundar sig på sökandes uppgifter i ansökan och att hembesök vanligtvis inte görs. Nacka kommun införde möjligheten för personer som är 65 år eller äldre och/eller har en funktionsnedsättning att ansöka om hjälp i hemmet med förenklad handläggning år 2012. Äldrenämnden beslutade om utökning av insatser som omfattas av förenklad biståndshandläggning år 2018. Beslutet om insatser sker idag enligt 4 kap. 1 § SoL vilket innebär att den sökandes behov av insatser behöver utredas och bedömas.

Den 1 juli 2018 trädde en ny bestämmelse i kraft, 4 kap. 2 a § socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden i kommunen kan erbjuda hemtjänst till äldre personer utan föregående behovsprövning. Bestämmelsen är frivillig för kommunerna att använda. Det föreslås att vissa insatser, till exempel städning, tvätt, inköp, matdistribution och trygghetslarm ska beviljas utan behovsprövning i enlighet med 4. kap 2 a § SoL. Förslaget om att inte använda behovsprövning underlättar ansökningsprocessen för kunden, effektiviserar handläggningen samt på sikt möjliggör en digitaliserad ansökningsprocess.

Ärendet

Processen att ansöka om insatser genom förenklad biståndshandläggning idag

Nacka kommun införde möjligheten för personer som är 65 år eller äldre och/eller har en funktionsnedsättning att ansöka om hjälp i hemmet med förenklad handläggning år 2012. Syftet med förändringen var både att göra det enklare för invånarna att ansöka om hemtjänst och att erbjuda ökade möjligheter att få inflytande över sina insatser. Ytterligare ett syfte var att frigöra tid för biståndshandläggarna.

Förenklad handläggning, i dess nuvarande form, innebär att beslut om hjälpinsatser grundar sig på sökandes uppgifter i ansökan. Vanligen görs inget hembesök i samband

med ansökan. Den enskilde får genom den förenklade biståndshandläggningen snabbare beslut om de sökta insatserna. Idag kan den enskilde ansöka om följande insatser:

- Städning
- Tvätt
- Inköp
- Matdistribution
- Trygghetslarm
- Trygghetsringning
- Promenad
- Stöd att följa med vid inköp
- Stöd vid dusch

Beslut fattas enligt 4 kap. 1 § SoL vilket innebär att en behovsprövning görs utifrån den enskildes uppgifter i blanketten. Om biståndshandläggaren är osäker på den enskildes behov av ansökt insats inleds en utredning på vanligt sätt enligt socialtjänstlagen och ett hembesök görs. Antalet avslag utifrån förenklad ansökan går inte redovisa men dialogen med äldre enhetens biståndshandläggare visar att det är sällsynt med avslag vid ansökan om serviceinsatser.

Förslag att fatta beslut om förenklad biståndshandläggning utan behovsprövning

Den 1 juli 2018 trädde en ny bestämmelse i kraft, 4 kap. 2 a § SoL om att socialnämnd eller motsvarande utan föregående behovsprövning får erbjuda hemtjänst till äldre personer. Bestämmelsen är frivillig för kommunerna att använda. Det är upp till kommunen själv att avgöra vilka typer av hemtjänstinsatser, och i vilken omfattning de ska erbjudas äldre personer enligt den nya bestämmelsen.

En kartläggning bland södertörnskommunerna visar att en kommun, Huddinge, har infört förenklad biståndshandläggning utan behovsprövning. Där kan alla över 75 år som ansöker om serviceinsatser få insatserna beviljade utan utredning. Det som beviljas är städning, tvätt och inköp.

Idag fattas förenklat beslut enligt 4 kap. 1 § SoL men det föreslås att förenklat beslut i fortsättningen fattas enligt 4 kap 2 a § SoL utan behovsprövning. Exempel på serviceinsatser som kan beviljas utan behovsprövning är följande:

- Städning
- Tvätt
- Inköp
- Trygghetslarm
- Matdistribution

Antalet insatser och omfattningen av insatser som ingår i förenklad biståndshandläggning regleras i äldrenämndens riktlinjer för bistånd inom äldreomsorgen. Förslag på reviderade riktlinjer kommer presenteras för äldrenämnden efter sommaren.

Införandet av förenklad biståndshandläggning i Nacka kommun utvärderades av Äldrecentrum år 2014. Äldrecentrum konstaterade i sin rapport (2014:4 ISSN 1401–512) att de sökande tyckte att den förenklade handläggningen var smidig och enkel. Förslaget att införa förenklad biståndshandläggning utan behovsprövning är ett ytterligare steg i kommunens arbete att göra det enklare för sökande att ansöka om hemtjänstinsatser. Utifrån att antalet äldre som behöver stöd ökar finns det incitament att förenkla och effektivisera ansökningsprocessen ytterligare för insatser där avslagsbeslut är sällsynta.

Personer över 65 år som ansöker om städning, tvätt, inköp och trygghetslarm bedöms ha ett behov av sökta insatser. Insatser kan även beviljas i förebyggande syfte (till exempel trygghetslarm). Tanken på sikt med att bevilja dessa insatser utan behovsbedömning är att insatserna kan beviljas i en digital ansökningsprocess och därmed kunna minska handläggarnas administrativa hantering av enklare ärenden.

Förslaget innebär att omvårdnadsinsatserna (hjälp med promenad, dusch, trygghetsringning och stöd att följa med vid inköp) görs på vanligt sätt enligt socialtjänstlagen. Handläggaren gör ett hembesök och utreder sökandes behov av insatser mer ingående. Justeringar i förenklad biståndshandläggning möjliggör att resurserna flyttas från förenklade insatser till personer som har ett större omvårdnadsbehov. Detta bidrar till snabbare uppföljning av omvårdnadsinsatser och att handläggare kan lägga tid på kundärenden där det behövs samordning, motiverande samtal och tid för anhörigkontakter. På sikt bidrar detta till bättre resursutnyttjande och ger den enskilde en mer individanpassad vård och omsorg när hjälpbehovet blir större och mer komplext.

Erfarenheterna från äldreheten visar att det finns fördelar med att göra en behovsprövning hos personer med omvårdnadsbehov. Personer med omvårdnadsbehov kan ha behov av annat stöd som inte alltid kommer fram vid förenklad ansökan. Behovsprövningen gör att handläggaren får en bra överblick om den enskildes hjälpbehov och underlättar handläggarens arbete att göra en rättssäker bedömning. Det är lättare för handläggaren att arbeta mer förebyggande och ge information om kommunens öppna insatser för äldre.

Ekonomiska konsekvenser

Att få hjälp med serviceinsatser i förebyggande syfte kan minska insatskostnader på sikt. Att få hjälp med serviceinsatser har en fallförebyggande effekt och att ha trygghetslarm ökar känslan av trygghet i hemmet.

Att bevilja insatser utan behovsprövning skulle kunna innebära en risk att den enskilde ansöker om fler insatser än nödvändigt. Utifrån äldre enhetens erfarenheter av förenklad biståndshandläggning bedöms risken som liten. Kunden betalar en avgift för sina insatser vilket också minskar risken för att ansöka om fler insatser än vad som behövs.

Digitalisering av ansökningsprocessen kan medföra initiala engångskostnader för utveckling av verksamhetssystem. För utvecklingskostnaderna finns finansiering genom framtidsfonderna (750 tkr). Digitalisering på sikt bidrar till effektivare resursutnyttjande. Fokus kan ligga på omvårdnadsinsatser där tätare uppföljningar och tätare kundkontakt behövs. Detta bidrar både till rätt insats vid rätt tidpunkt och därmed till kostnadseffektivitet och bättre kvalitet hos kunden på sikt.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut innebär inga konsekvenser för barn.

Ellinor Egefors
Enhetschef
Äldre enheten

Eini Ruottinen
Kvalitetsutvecklare
Äldre enheten